

N:o 16.

Ank. till Riksd. kansli den 12 febr. kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående jordafsöndring från indragna mönsterskrifvarebostället $\frac{3}{4}$ mantal Silleberg n:o 3 Börje Olofsgård med $\frac{1}{4}$ mantal Åker n:o 2 i Skaraborgs län.

(I. A.)

Med åberopande af bilagdt protokoll öfver ecklesiastikärenden den 20 december nästlidet år, har Kongl. Maj:t i en samma dag aflåten, till statsutskottet remitterad proposition (n:o 13) föreslagit Riksdagen att medgifva, att från indragna mönsterskrifvarebostället $\frac{3}{4}$ mantal Silleberg n:o 3 Börje Olofsgård med $\frac{1}{4}$ mantal Åker n:o 2 måtte få till Rackeby och Skalunda församlingar till utvidgning af skolplan för alltid upplåtas ett af förste landtmätaren A. F. Hjorth å en år 1893 upprättad karta affattadt jordområde af 20 ar, att af församlingarna tillträdas den 14 mars 1903 eller dessförinnan, med skyldighet för dem att senast sistnämnda dag till Skaraborgs läns ränteri inleverera ett belopp, motsvarande tjugu gånger den föreslagna afgälden, eller 120 kronor, samt, derest tillträdet skedde före löpande arrendeperiods utgång, dessutom till arrendatorn under återstående arrendetiden erlægga en årlig afgäld af sex kronor, äfvensom att uppsätta och för all framtid underhålla erforderligt stängsel kring området i dess gräns mot främmande egor; att församlingarna måtte tillåtas lösa sin nuvarande, från

ofvannämnda boställe enligt kongl. bref den 9 maj 1848 afsöndrade skolhusplan genom inleverering till nämnda ränteri af ett belopp, motsvarande tjugu gånger den genom Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i Skaraborgs län utslag den 18 september 1849 derför fastställda afgäld; samt att de sålunda inflytande medlen måtte få användas på enahanda sätt, som vore bestämdt i fråga om köpeskillingar för de hemman och lägenheter, hvilkas försäljning egde rum jemlikt kongl. brefvet den 29 maj 1874.

Af förenämnda statsrådsprotokoll inhemtas, att, sedan Rackeby och Skalunda församlingar i Skaraborgs län jemlikt beslut å kyrkostämman den 29 maj 1893 hos Kongl. Maj:t anhållit, att, som det enligt kongl. brefvet den 9 maj 1848 från förra mönsterskrifvarebostället $\frac{3}{4}$ mantal Silleberg n:o 3 Börje Olofsgård med $\frac{1}{4}$ mantal Åker n:o 2 i Rackeby socken till byggnadsplan, kålgård och planteringsland för församlingarnas folkskola afsöndrade område om ett geometriskt tunnland dels lemnade för litet utrymme för kålgård och planteringsland, alldenstund en tredjedel deraf upptoges af berg, dels ock vore otjenligt till byggnadsplan för ett nytt större folkskolehus, om hvars uppförande beslut fattats, ytterligare ett område af bostället, hvilket område, enligt bifogad, af förste landtmätaren A. F. Hjort upprättad karta med beskrifning, utgjorde 20 ar och bestode af åkerjord, måtte få från bostället afsöndras till utvidgning af skolplanen efter utgången af nuvarande arrendatorns af bostället arrendetid, ärendet remitterats till domänstyrelsen, som anmodat Kongl. Maj:ts befallningshafvande i nämnda län att efter vederbörandes hörande afgifva underdånigt utlåtande öfver ansökningen; och hade med anledning häraf Kongl. Maj:ts befallningshafvande *dels* infortrat yttrande från t. f. domänintendenten i länet, hvilken, ehuru den begärda afsöndringen ej medförde någon nämnvärd olägenhet för bostället, likväl, när den nuvarande skolplanen syntes lemna fullt tillräckligt utrymme för den nya skolhusbyggnaden, och ansökningen således ej vore af något trängande behof betingad, hemställt, att densamma måtte lemnas utan afseende, *dels* anmodat kronofogden och häradsskrifvaren i orten att för afsöndringen upprätta förslag till årlig afgäld i enlighet med kongl. cirkulären den 30 oktober 1874 och den 6 december 1878 samt höra församlingarna dels angående den tidpunkt, från hvilken upplåtelsen önskades, dels ock om deras villighet att på en gång erlægga tjugu gånger beloppet af ej mindre den afgäld, som enligt Kongl. Maj:ts befallningshafvandes utslag den 18 september 1849 utginge för den enligt ofvanberörda kongl. bref upplåtna afsöndring, än äfven afgälden för den nu ifrågasatta af-

söndringen, i anledning hvaraf kronofogden och häradsskrifvaren föreslagit en årlig afgäld för sist omnämnda afsöndring af sex kronor eller, omsatt i spanmål efter medelmarkegångspris, 81,08 liter, $\frac{1}{3}$ råg och $\frac{2}{3}$ korn, hvarjemte församlingarna enligt beslut å kyrkostämman den 4 mars 1894 förklarar sig villiga att lösa nu ifrågavarande afsöndring genom erläggande af tjugu gånger den föreslagna afgälden, under förbehåll att de finge på samma sätt lösa det enligt kongl. brefvet den 9 maj 1848 afsöndrade området, men, i fall detta ej kunde bifallas, medgifvit att erlägga den föreslagna afgälden årligen, samt i en till Kongl. Maj:ts befallningshafvande ingifven särskild ansökning anhållit att få i stället för den för den äldre afsöndringen fastställda afgälden, åtta kappor afradsspanmål, på en gång erlägga tjugu gånger beloppet af samma afgäld, äfvensom uttryckt önskan att få tillträda den nu ifrågasatta afsöndringen nästa 14 mars efter det tillåtelse till afsöndringens verkställande af Kongl. Maj:t meddelats eller, i fall hinder därför mötte, vid utgången af nuvarande arrendators af bostället arrendetid; och hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande för egen del, dels med erinran att nuvarande arrendatorns arrendetid utlöpte den 14 mars 1903, funnit ansökningen om afsöndring af ifrågavarande jordområde vara förtjent af bifall, dock att tidpunkten för upplåtelsen borde bestämmas till sistnämnda dag, församlingarna obetaget att redan före sagda tid tillträda jorden, derest öfverenskommelse derom kunde träffas med arrendatorn, dels ock under anmärkning, att Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke hade något att erinra mot den föreslagna afgälden, ansett sig böra hemställa, att församlingarna måtte åläggas att å tillträdesdagen utgifva tjugu gånger beloppet af den nu redan utgående afgälden tillsammans med tjugu gånger beloppet af den årliga afgäld, som för den nu begärda afsöndringen blifvit föreslagen, äfvensom tillförbindas att hålla de afsöndrade områdena inhägnade.

Sedan nuvarande arrendatorn af ifrågavarande hemman, C. A. Larsson, i en till Kongl. Maj:ts befallningshafvande stäld skrift medgifvit, att församlingarna finge tillträda ifrågavarande område, så snart afsöndringen vunnit Kongl. Maj:ts bifall, med vilkor, att Larsson finge årligen under sin arrendetid åtnjuta den föreslagna afgälden, sex kronor, har domänstyrelsen för egen del anført, att arrendatorn ej är berättigad uppbära någon ersättning för det redan afsöndrade området, och hemställt om bifall till ansökningarna under vissa vilkor.

I en efter föredragning af herr statsministern och chefen för finansdepartementet aflåten proposition (n:o 15) angående försäljning af ett

jordområde från Borgholms kungsladugård har Kongl. Maj:t föreslagit, att köpeskillingen måtte bestämmas till belopp, motsvarande det efter fyra procent kapitaliserade värdet af den beräknade årliga afgälden för området; och har utskottet i utlåtande n:o 15 på angifna skäl förordat hvad Kongl. Maj:t i detta hänseende hemställt.

Utskottet, som sålunda funnit sig böra tillstyrka Riksdagen att frångå den förut gällande åsigt, att köpeskillingarna för jordafsöndringar från kronoegendomar böra beräknas efter afgälden, kapitaliserad efter fem procent, anser, att äfven vid nu ifrågasatta afsöndring köpeskillingen bör beräknas efter fyra procent å den på det afsöndrade området belöpande andel i egendomens afgäld och sålunda bestämmas till tjugufem gånger denna andels belopp, eller 150 kronor.

På grund häraf får utskottet hemställa:

att Kongl. Maj:ts förevarande proposition må på det sätt bifallas, att Riksdagen för sin del beslutar, att från indragna mönsterskrifvarebostället $\frac{3}{4}$ Silleberg n:o 3 Börje Olofsgård med $\frac{1}{4}$ mantal Åker n:o 2 må till Rackeby och Skalunda församlingar till utvidgning af skolplan för alltid upplåtas ofvan omförmälda område af 20 ar, att af församlingarna tillträdas den 14 mars 1903 eller dessförinnan, med skyldighet för dem att senast sistnämnda dag till Skaraborgs läns ränteri inleverera ett belopp, motsvarande tjugufem gånger den föreslagna afgälden, eller 150 kronor, samt, derest tillträdet sker före löpande arrendeperiods utgång, dessutom till arrendatorn under återstående arrendetiden erlægga en årlig afgäld af sex kronor, äfvensom att uppsätta och för all framtid underhålla erforderligt stängsel kring området i dess gräns mot främmande egor;

att församlingarna må tillåtas lösa sin nuvarande från ofvannämnda boställe enligt kongl. brefvet den 9 maj 1848 afsöndrade skolhusplan genom inleverering till nämnda ränteri af ett belopp, motsvarande tjugufem gånger den genom Kongl. Maj:ts befallningshafvandes i Skaraborgs län utslag den 18 september 1894 derfor fastställda afgäld; samt

att de sålunda inflytande medlen må få användas på enahanda sätt, som är bestämdt i fråga om köpeskillingar för de hemman och lägenheter, hvilkas försäljning eger rum jemlikt kongl. brefvet den 29 maj 1874.

Stockholm den 12 februari 1895.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.
